

LLIBERTAT!

CONSTITVTIONS
Y
ALTRES DRETS
D E
CATHALVNYA,
COMPILATS EN VIRTVT
DEL CAPITOL DE CORT LXXXII.
DE LAS CORTS PER LA S.C. Y R. MAJESTAT
DEL REY DON PHILIP IV. NOSTRE SENYOR
CELEBRADAS EN LA CIVTAT DE BARCELONA
ANY M. DCCII.

1701-1702

*Constitutions
y altres drets de
Catalunya (1704).*

Malgrat convocar les
Corts Generals i jurar
les constitucions,
l'absolutisme de
Felip V mai encaixà
amb la política
catalana.

BIBLIOTECA
DE CATALUNYA

LLIBERTAT!

LA LLUITA DELS CATALANS PELS DRETS SOCIALS I NACIONALS

Al llarg de la història, **la defensa de les nostres lleis i institucions polítiques** no ha estat una idea abstracta. Ha estat i és la plasmació de la **voluntat dels catalans d'autogovernar-nos**, d'emancipar-nos socialment, de defensar-nos dels abusos de poder, d'assolir majors quotes de **llibertat individual i col·lectiva**, i de fer respectar tots els **drets conquerits** amb sang, suor i llàgrimes.

Aquesta exposició itinerant ret **homenatge a totes les generacions** de catalans que ens han precedit en **la lluita pels drets individuals, la justícia social i la llibertat nacional**.

FUNDACIÓ

JOSEP IRLA

DIRECCIÓ
ASSESSORAMENT HISTÒRIC
COORDINACIÓ I DOCUMENTACIÓ

JOSEP HUGUET
ÒSCAR JANÉ I QUERALT SOLÉ
ARNAU ALBERT I JOSEP VALL

Circa 1162-1196

Miniatura del còdex dels *Usatges de Barcelona*, que representa Alfons I durant la celebració d'una assemblea de Pau i Treva, reunit amb la cúria, organisme de la cort comtal assessor del monarca en matèria legislativa i judicial.

ARXIU DE LA PAERIA DE LLEIDA

872-1137

DE LA INDEPENDÈNCIA DELS COMTATS CATALANS A LES ASSEMBLEES DE PAU I TREVA

L'origen del poble català es troba en la conquesta cristiana enfront de l'islam que, a finals del segle VIII, conforma els **comtats de la «Marca Hispànica»** de l'Imperi Carolingi. Uns territoris, que a la fi del segle IX **s'emanipen del nomenament de l'emperador** i esdevenen hereditaris. Al llarg del segle X, **el comtat de Barcelona unifica aquest territori i conquereix més terres als musulmans**. El 988 **Borrell II**, després de no renovar la fidelitat al rei franc, propicia **la independència dels comtats catalans**.

Aquests comtats tenen, en els seus inicis, **un sistema social caracteritzat per la llibertat dels pagesos**, propietaris de la terra que conreen, i per la submissió de les autoritats —comtes, vescomtes i veguers— a la **Lex Visigothorum**, llei hereva, en part, del Dret Romà. A l'inici del segle XI, però, **la revolució feudal** acaba amb aquest sistema quan **la noblesa militar sotmet a servitud la pagesia expropiant-ne les terres**. Els senyors feudals abusen violentament del seu poder, portant a la fallida l'autoritat comtal.

Enfront d'ells l'Església, en aliança amb pagesos i mercaders, convoca el 1027 a Toluges, a iniciativa de **l'Abat Oliba**, la primera de **les assemblees de Pau i Treva de Déu**, per frenar **la violència feudal** i que, amb la Cort comtal, inicien la tradició parlamentària catalana. S'estableix, sota **pena d'excomunió, el dret de sagrera** —la prohibició dels actes violents al voltant d'una església—, i s'instaura el deure **d'abstenir-se de combatre** entre dijous i dilluns per tal de complir el precepte dominical, **permetre l'assistència al culte** als creients i el desenvolupament pacífic de **l'activitat comercial als mercats**.

El 1068 **Ramon Berenguer I i Almodis de la Marca** institueixen els *Usalia*, el primer nucli dels **Usatges de Barcelona** —redactats en base, entre d'altres, a la *Lex Visigothorum* i disposicions de les assemblees de Pau i Treva— que regulen el feudalisme i són **la base del Dret consuetudinari català**. Es posa fi a la inseguretat provocada pels duels i la prova de Déu, recuperant les garanties judicials amb proves testificals i documentals.

Lleida, 1242
Miniatura
de l'incunable
*Usatges
de Barcelona
i Constitucions
de Catalunya* (1495),
que representa
Jaume I presidint
una reunió de les
Corts Generals de
Catalunya.

ARXIU DE LA CORONA
D'ARAGÓ

1137-1410

UNA MONARQUIA CONFEDERAL I PACTISTA. CORTS, CONSELL DE CENT I GENERALITAT

El 1137 el matrimoni entre el comte de Barcelona, **Ramon Berenguer IV**, i l'hereva aragonesa, **Peronella**, configura la **Corona d'Aragó**, com la unió pactada entre el **Regne d'Aragó** i el **Principat de Catalunya**, sota la dinastia del Casal de Barcelona.

El 1213 l'expansió occitana de la Corona d'Aragó s'estronca a la batalla de Muret. Cap al món musulmà, en canvi, l'expansió és un èxit amb la **conquesta de Mallorca, el 1229, i de València, el 1238**, per part de **Jaume I**, que en lloc d'incorporar els nous territoris a Catalunya o Aragó, **crea dos nous estats: el Regne de Mallorca i el Regne de València, en un model de monarquia confederal.**

Durant el regnat de **Jaume I** el procés de confluència de les assemblees de Pau i Treva amb la Cúria —hereva de la Cort comtal— dona lloc a les **Corts Generals de Catalunya** —l'òrgan legislatiu medieval— compostes per tres estaments: el braç militar (la noblesa); el braç eclesiàstic (la jerarquia religiosa); i el braç reial (l'emergent burgesia de viles i

ciutats). Una burgesia urbana que a Barcelona impulsa, el 1265, un **govern municipal: el Consell de Cent.**

La principal demanda dels reis a les Corts és finançar les seves empreses militars, mentre que els estaments exigeixen a canvi el reconeixement i atorgament de drets. Aquest sistema de **sobirania pactada característic del Dret constitucional català medieval i modern** s'institucionalitza a les Corts de Barcelona de 1283 quan els tres estaments pacten amb el rei: **convocar Corts cada any; compartir l'elaboració de les lleis; respectar els Usatges; i reconèixer els privilegis dels braços.**

Aviat les Corts es doten d'eines de supervisió dels acords. Primer de caràcter temporal i permanents a partir de les Corts de Cervera de 1359 amb la creació de la **Diputació del General o Generalitat, un òrgan executiu a cura de la política fiscal i la recaptació de donatius** per la Corona de **Pere III**, en guerra contra Castella i en plena **expansió mercantil i militar per la Mediterrània.**

Barcelona, 1416

Quadre de Ricard Planells, *Joan Fiveller exigeix a Ferran d'Antequera que pagui el vectigal de la carn* (1899), que recull el pols entre l'autoritarisme monàrquic i les lleis pactades, amb el conseller municipal de Barcelona i el rei de la Corona d'Aragó com a protagonistes.

1410-1516

GUERRA CIVIL I REVOLTES REMENCES

El 1410 **Martí l'Humà** mor sense descendència posant fi al **llinatge del Casal de Barcelona** a la Corona d'Aragó. El Compromís de Casp de 1412 instaura la dinastia castellana dels Trastàmara que aviat entra en conflicte amb el pactisme català.

El 1462 esclata la **Guerra Civil catalana** provocada per l'actitud autoritària de Joan II davant d'una Generalitat que vol limitar el seu poder. Aquesta es barreja amb el **conflicte barceloní que enfronta la noblesa —la Biga— amb la petita burgesia —la Busca—**, i amb la **Primera guerra remença**, en la qual els pagesos s'alcen contra els mals usos dels senyors feudals, en una de les primeres revoltes col·lectives a Europa per assolir una certa emancipació social.

El 1472 acaba la Guerra Civil sense vencedors ni vençuts, però amb el **país extenuat i les institucions afeblides**. És amb el nou rei d'Aragó i consort de Castella, **Ferran II**, que a les Corts de Barcelona de 1481 es pacten els canvis: **devaluació monetària i**

proteccionisme, que és, en part, **el programa econòmic de la Busca**; i reforçament del poder reial davant la Generalitat, signe de la transició de l'edat mitjana a la moderna.

La Segona guerra remença acaba el 1486 amb la Sentència de Guadalupe que, a canvi d'un pagament, posa fi als mals usos: **intestia** —confiscació de part dels béns del pagès mort sense testament—, **eixorquia** —apropiació de part de l'herència del pagès sense descendència—, **cugúcia** —confiscació de part o tots els béns del pagès que ha patit adulteri—, **àrsia** —indemnització que el pagès ha de pagar en cas d'incendi fortuït...

Amb la contractació emfitèutica, un sistema d'arrendament a llarg termini, la pagesia esdevé més lliure. Catalunya és el territori europeu més precoç en començar a posar fi al sistema feudal i **alliberar-se de bona part de les xacres de la servitud**. Aquest fet serà a la base de la tradició de defensa dels drets socials i les llibertats individuals que arrelarà en totes les capes populars.

Barcelona, 7 de juny de 1640

Quadre d'Antoni Estruch, *Corpus de Sang* (1907),
que il·lustra l'avalot desencadenant de la Guerra dels Segadors.

MUSEU D'ART DE SABADELL

1516-1700

DE LA UNIÓ AMB CASTELLA A LA GUERRA DELS SEGADORS

Amb la unió amb Castella, els reis deixen de viure i regnar des de la Corona d'Aragó. **L'absentisme reial** instaura la figura del virrei, un càrrec exercit sobretot per nobles i eclesiàstics castellans. Malgrat la pèrdua de pes de les Corts, el 1585 a Montsó, s'actualitzen les **Constitucions** consolidant un **corpus jurídic de drets garantits per al poble** —elaborat al llarg dels darrers tres segles— i on **la Generalitat s'erigeix com a contrapès als abusos de la monarquia**: pagament d'impostos per part de la família reial; inviolabilitat del domicili i de les comunicacions; dret a reparació davant l'abús de l'administració; jurisdicció catalana —només les Corts poden derogar les Constitucions, mai el Rei...

Durant la Guerra dels Trenta Anys (1618-1648) **la Monarquia Hispànica vol imposar un servei armat** als seus dominis. **Catalunya s'hi nega**: les Constitucions només obliguen **els catalans a mobilitzar-se en defensa del propi territori**. La guerra entre Castella i França planteja un altre problema quan **l'exèrcit castellà** vol obligar la població a

mantenir els soldats, allà on no hi ha castell. El 1640 **els pagesos, farts dels abusos de les tropes, es revolten**. Esclata la Guerra dels Segadors. La Generalitat, defensant **les llibertats catalanes**, se suma a la revolució, davant la voluntat reial **d'assimilar Catalunya a les lleis de Castella**.

La mort de **Pau Claris** avorta l'intent de la Generalitat d'instaurar una **república** i converteix **França en l'aliat necessari i poderós**, fent de Lluís XIV comte de Barcelona. El conflicte acaba amb **el Tractat dels Pirineus** de 1659, **que parteix Catalunya**: el Rosselló queda sota domini francès i la resta del Principat torna a la Monarquia Hispànica.

Són temps socialment convulsionsats per la **Inquisició** —un mecanisme de terror eclesiàstic de control social al servei de la monarquia que perseguia jueus conversos, protestants i bruixes— i el **bandolerisme** —alimentat per la noblesa decadent. Tot en un context de millora agrària que atreu un terç de població occitana.

Barcelona, 11 de setembre de 1714

Quadre d'Antoni Estruch, *L'Onze de Setembre* (1909), que interpreta el moment en què el conseller en cap de Barcelona, Rafael Casanova, cau ferit en enarborant la bandera de Santa Eulàlia en defensa del baluard de Portal Nou, en la batalla final de la Guerra de Successió.

ESPAI CULTURA - FUNDACIÓ ANTIGA CAIXA SABADELL 1859

1700-1789

LA GUERRA DE SUCESSIÓ I LA FI DELS ESTATS DE LA CORONA D'ARAGÓ

El 1700 **Carles II** mor sense descendència. S'obre un **conflicte dinàstic pel control de la Monarquia Hispànica**. El borbó **Felip V**, per la seva actuació despòtica deixa de rebre el suport de la Corona d'Aragó, que veu en l'Habsburg **Carles III**, aliat d'anglesos i holandesos, garantia de **respecte al propi parlamentarisme i a l'estructura confederal**.

El 1707 la derrota austriacista a Almansa és la **fi dels regnes de València i d'Aragó**. Abandonada pels aliats en el Tractat d'Utrecht, pel qual Menorca esdevé britànica, Catalunya resisteix —fins a la caiguda de Barcelona l'**11 de setembre de 1714**— sota el lideratge de **Rafael Casanova, Antoni de Villarroel, Josep Moragues i Francesc Macià «Bac de Roda»**. L'any següent cau Mallorca. El país pateix **saquejos i terrorisme militar** sobre la població civil; **presó i exili** per desenes de milers de persones; **prohibició** de tenir armes i correspondència amb exiliats...

És l'inici de l'**absolutisme borbònic**. Els **Decrets de Nova Planta** de 1716, uniformit-

zen tot el Regne d'Espanya, abolint els Furs, Constitucions i institucions d'autogovern dels estats de la Corona d'Aragó. Excepte el Dret Civil català, són **eliminats els drets i llibertats** acumulats al llarg dels segles a través de lluites socials i pactes institucionals: sense Corts, **Catalunya perd el poder de decidir** la seva participació a les guerres; la Reial Audiència, que assumeix funcions judicials i executives, és controlada per **magistrats castellans**; els càrrecs municipals són nomenats pel poder reial que aviat hi reintegra la noblesa; **es substitueix** el clergat autòcton; **s'imposa el castellà com a única llengua oficial**; es tanquen totes les universitats i es crea la de Cervera; es creen **imposos confiscatoris** com el cadastre, i es grava el tabac, la sal, el sucre, el paper timbrat...

Lluny d'acomodar-se, la **resistència** dels catalans es manifesta contínuament al llarg dels anys a través de **crides** com *Via fora els adormits* (1734) o el Memorial de Greuges (1760) i **revoltes** com l'avalot de les quintes (1773) o els rebomboris del pa (1789).

Barcelona, 19 de setembre de 1868

Revoltats cremant retrats del primer i últim Borbó —Felip V i Isabel II— a la plaça de Sant Jaume. La Revolució de Setembre o la Gloriosa, és el moviment que acaba amb el regnat d'Isabel II i inicia el Sexenni Revolucionari, que obre una època de llibertats democràtiques, com l'accés per primer cop al sufragi universal masculí.

ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT DE BARCELONA

1789-1874

IDEES ENFRONT L'ESTAT: DEL REPUBLICANISME FEDERAL I L'OBRRERISME...

A partir de 1789 l'absolutisme monàrquic inicia la seva fi, gràcies als **valors republicans de llibertat, igualtat i fraternitat d'una Revolució Francesa que inspiren** una nova classe emergent, la burgesia il·lustrada, i el seu projecte polític: l'estat nació liberal.

La **invasió napoleònica** i la Guerra del Francès (1808-1814) generen una **reacció «patriòtica»** en la societat catalana que confia en la Constitució de Cadis de 1812, un incipient intent de **modernitzar i democratitzar l'Estat** des del liberalisme, objectiu paradoxalment compartit amb els afrancesats.

Però Espanya no esdevé l'estat democràtic i descentralitzat que una **Catalunya urbana i tecnificada** per la **Revolució Industrial** necessita. Els conflictes esclaten: **les bullanes i guerres carlines** evidencien el rebuig al fallit estat liberal, marcat per continu canvis de règim. En aquests conflictes l'elit conservadora i centralista s'imposa tant a **les antigues capes populars agràries que perden el seu model de vida** —base del

carlisme—, com a **les noves capes populars industrials explotades en condicions inhumanes** —base del republicanisme federal— que es defensen a través **d'organitzacions obreres i vagues durament reprimides**.

Davant l'abandó de l'estat **l'obrerisme** es dota de models alternatius: **ateneus culturals, cooperatives** de producció i consum, **mutualitats** de previsió social... Uns espais compartits amb un **republicanisme federal** —liderat per **Francesc Pi i Margall**— que esdevé l'avantguarda de la lluita per les llibertats democràtiques: dret al sufragi, drets sindicals, jornada de vuit hores... alhora que el **carlisme** vol recuperar els drets comuns arrabassats per Mendizábal.

Tant republicans com carlins evolucionats s'oposen **al centralisme**, com posen de manifest: l'intent de proclamació de **l'Estat Català Federal** en el marc de la Primera República espanyola (1873); o la **restauració dels furs** i la Diputació General de Catalunya feta pel pretendent carlista **Carles VII** (1874).

Barcelona, 28 de juny de 1908

Assemblea Catalana al Palau de la Música, convocada per Solidaritat Catalana, reunint a tots els càrrecs electes del país: regidors, diputats a Corts i a les diputacions provincials.

FREDERIC BALLELL / ARXIU FOTOGRÀFIC DE BARCELONA

1874-1909

IDEES ENFRONT L'ESTAT: ... A L'ECLOSIÓ DEL CATALANISME

A Europa els profunds canvis socials de la Revolució Industrial condueixen al sorgiment del **Romanticisme, un corrent cultural que revaloritza** la connexió de l'home amb la natura, els costums populars i les cultures nacionals.

Als Països Catalans aquestes idees prenen cos a través de la Renaixença, que associant llengua i pàtria vol restablir **l'ús social del català**, a nivell culte i popular, i **redescobrir el país** i la seva cultura a través de l'excursionisme. En aquest corrent renacionalitzador **hi conviuen sectors conservadors i progressistes, populars i elitistes**. Popularitzadors de la llengua catalana com **Antoni Maria Claret** i **Jacint Verdaguer** o **Anselm Clavé** i **Frederic Pitarrà**, passant per **Víctor Balaguer** —reconstructor de l'imaginari català—, **Joaquim Rubió i Ors** —promotor dels Jocs Florals— i **Narcís Oller** i **Àngel Guimerà** —icones de masses en novel·la i teatre.

Aquest brou de cultiu va impregnant cada cop més iniciatives polítiques. Així se suc-

ceeixen fets com la celebració del **Primer Congrés Catalanista** (1880); l'aprovació, en el Congrés Regional del Partit Republicà Democràtic Federal, d'un **Projecte de Constitució de l'Estat Català** (1883); el **Memorial de Greuges** que diverses entitats presenten al rei Alfons XII (1885); la publicació de l'obra doctrinal de referència, **Lo Catalanisme**, de **Valentí Almirall** (1886); i l'aprovació, per part de la Unió Catalanista, de les **Bases de Manresa** que propugnen una Constitució Regional Catalana (1892). Aquestes propostes nacionals sempre tenen un contingut de drets i llibertats, més o menys progressista, en funció de qui encapçali la iniciativa.

El catalanisme, que defensa la condició nacional de Catalunya, la seva llengua, cultura i llibertats polítiques, **arriba a l'eclosió definitiva** amb el nou segle quan, el 1907, **Solidarietat Catalana**, una plataforma electoral que agrupa des dels republicans d'esquerres als carlins, passant per la burgesia il·lustrada de la Lliga Regionalista, **assoleix 41 dels 44 escons catalans a les eleccions a Corts**.

Barcelona, juliol de 1909

Barricada de llambordes sobre els rails del tramvia al carrer de Salmerón —actual Gran de Gràcia— aixecada durant la Setmana Tràgica. Hi hagué 2.000 detinguts i es dictaren disset penes de mort, de les quals cinc foren executades. La mort del pedagog Francesc Ferrer i Guàrdia, pres com instigador de la revolta, és la més recordada.

JOSEP MARIA SAGARRA / ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

1909-1931

DE LES LLUITES POPULARS I LA MANCOMUNITAT A L'HORIZÓ INDEPENDENTISTA

El 1909 les tensions socials esclaten amb la **Setmana Tràgica**. La **revolta de les capes populars que es neguen a lluitar al Marroc en defensa dels interessos colonials de les elits** —cremant un símbol del poder com són les esglésies i convents— és brutalment esclafada. El conflicte tiba i acaba esberlant l'experiència unitària de Solidaritat Catalana.

El catalanisme, però, ja és el relat polític propi del país. I el 1914 assoleix un primer objectiu: la creació d'una institució d'autogovern, la **Mancomunitat**, presidida per **Enric Prat de la Riba**, de la Lliga, que desenvolupa una **meritòria feina en infraestructures** (carreteres, xarxa telefònica,...), **social** (Escola de Treball, pensions, assegurances infantils, mutualitats, inserció laboral...) i **cultural** (Institut d'Estudis Catalans, Biblioteca de Catalunya, Institut del Teatre...). L'èxit esperona la demanda d'un Estatut d'Autonomia.

Però el migrat poder polític català no permet donar resposta a les violentes tensions socials entre els pistolers de la patronal

—amb el suport dels aparells de l'estat— i el **combatiu sindicalisme** anarquista, que veu com són assassinats els seus dos màxims referents: **Francesc Layret** i **Salvador Seguí**.

Paral·lelament, la Revolució Soviètica de 1917 i la fi de la 1a Guerra Mundial, el 1918, posen a l'agenda **els drets de les nacionalitats** amb l'accés a la **independència d'una munió de nous estats**. Una inspiració pels sectors més avançats del catalanisme que el 1922 funden **Estat Català** constatant la **impossibilitat de reforma de l'Estat espanyol** i apostant per la **independència**.

El 1923, l'enèsima crisi política porta, amb el beneplàcit d'Alfons XIII, la **Dictadura del general Primo de Rivera** que **liquida** la Mancomunitat i tots els drets socials i culturals assolits: **limita** la llibertat d'associació i de premsa, **persegueix** els militants d'esquerres i els catalanistes i **prohibeix** l'ús públic de la llengua i la bandera catalana. Totes aquestes mesures repressives només duen **el sistema polític espanyol al col·lapse estrepitos**.

Barcelona, 14 d'abril de 1931

Francesc Macià proclama la República Catalana
des del balcó del Palau de la Generalitat.

MERLETTI / INSTITUT D'ESTUDIS FOTOGRÀFICS DE CATALUNYA

1931-1977

DE LA REPÚBLICA CATALANA A LA GENERALITAT CONTEMPORÀNIA

La monarquia busca una sortida al fracàs de la Dictadura convocant unes eleccions municipals. En aquest context, el març de 1931, es **funda Esquerra Republicana de Catalunya** com a **confluència i síntesi** dels diferents corrents del **catalanisme d'esquerres**: l'independentisme, el republicanisme federal i el socialisme democràtic.

Contra pronòstic, Esquerra —en coalició amb la Unió Socialista de Catalunya— guanya les eleccions i el 14 d'abril **Francesc Macià proclama la República Catalana** com a estat integrant de la Federació Ibèrica. L'audaç política de fets consumats obliga la nova República espanyola a negociar a contracor, acordant-se finalment la **restauració de la Generalitat com a nou govern autònom**.

L'incruent canvi de règim —i els avenços en drets polítics i civils, on destaquen les demandes feministes: sufragi, divorci, avortament...— genera una **gran il·lusió col·lectiva**. Catalunya es dota d'un Estatut que, recolzat massivament en referèndum, és rebaixat

després a les Corts espanyoles. Així i tot, la Generalitat i **el nou Parlament de Catalunya desenvolupen una important i progressista tasca** en salut (hospitals, vacunació...), educació (Escola Normal, colònies escolars...), cultura (patrimoni històric...) i treball (subsidis d'atur, reducció de la jornada laboral, reforma agrària...), entre d'altres camps.

El 1934 les tensions amb Madrid porten a la proclamació del fracassat **Estat Català** de la República Federal Espanyola. El Govern de **Lluís Companys i milers de militants d'esquerres són empresonats i l'autonomia suspesa** fins al triomf electoral del Front d'Esquerres del febrer de 1936.

El juliol el general **Franco** encapçala un **cop d'estat** contra la República fracassant a Catalunya però no a mitja Espanya. És la **Guerra Civil**. Després d'una breu etapa de violència revolucionària, la Generalitat recupera el control i eixampla competències. Tot acaba el 1939 amb la **derrota i exili republicà i trenta-vuit anys de dictadura feixista**.

11 de setembre de 2013

Un fragment de la cadena humana que va unir Catalunya del Pertús a Vinaròs reclamant la independència nacional, en una de les mobilitzacions cíviques i polítiques més grans de la història del país.

1977-2014

DE LA REPRESA DEMOCRÀTICA AL DRET A L'AUTODETERMINACIÓ

La **dictadura franquista reprimeix** els vençuts —**afusella el president Companys**—, **deroga** l'Estatut i **liquida** els avenços socials i democràtics de la República. Sense poder Catalunya malda per **incorporar una immigració** mai vista. Les lluites obreres, amb **sindicats clandestins**, conflueixen amb la lluita per la democràcia i les llibertats nacionals, en iniciatives unitàries com **l'Assemblea de Catalunya: llibertat, amnistia, estatut d'autonomia i dret a l'autodeterminació**.

Mort **Franco**, el president a l'exili, **Josep Tarradellas** —que havia rebut el testimoni de **Josep Irla**— **torna a Catalunya** el 1977 i la **Generalitat és restaurada** en l'únic acte de **reconeixement de la legitimitat republicana** d'una **Transició amnèsica** que dóna lloc a una **Constitució tutelada pels militars i una democràcia de baixa qualitat**.

Catalunya aposta l'autonomisme liberal i democristià de CiU per avançar en l'estat del benestar (educació, salut, barris...) i la **reconstrucció nacional** (TV3, immersió lin-

güística, Mossos...). I també per assegurar la **modernització de l'Estat espanyol** i la seva **incorporació a Europa** com a garantia de la irreversible democratització del sistema.

El model funciona a batzegades —ofegat pel dèficit fiscal i la invasió competencial—, però acaba fent aigües quan **l'Estatut de 2006** —**l'aposta federalista** del nou govern d'esquerres— és rebaixat a les Corts, i després de referendat pel poble és novament **retallat pel Tribunal Constitucional**, en plena involució democràtica, social i territorial.

La crisi i l'austeritat asimètrica imposada per Madrid a les classes populars catalanes, fan que, amb **l'esgotament de l'autonomisme i la via morta del federalisme**, la societat catalana reaccioni i decideixi que ha arribat l'hora d'exercir **el dret a l'autodeterminació**. **L'ampli consens** catalanista permet l'acord per celebrar, el 9 de novembre de 2014, una **consulta** per tal que el poble de Catalunya **decideixi** si vol esdevenir un **nou estat independent** per construir un nou país.

«Qual poble és en lo món que sia així franc de franqueses e libertats e que sia així de liberal com vosaltres?»

Martí l'Humà, *Corts de Perpinyà de 1403*

«Els catalans tenen amor extrem per la llibertat.»

Voltaire, *Le siècle de Louis XIV*, 1751

«No captem el dret de viure,
que aquest no es compra ni es ven.
Poble que mereix ser lliure
si no li donen s'ho pren.»

Jaume Collell, *Sagramental*, 1888

1714 X 2014

«Viurem lliures o morirem!»

Lema dels defensors de Barcelona al setge de 1714